

Dissertatio Academica,
De
Habitu Virtutis
Comparando;

Cujus
Partem Posteriores,
Conf. Facult. Phil. in Reg. Acad. Aboënsi,

Praefide

M. HENRICO GABRIELE
PORTHAN,

Eloqv. Professore Reg. & Ord. R. Acad. Litt. Human.
Hist. & Antiquitt. Membro,

Pro Gradu

Publicæ bonorum censuræ submittit

JOHANNES SELANDER,

Stip. Reg. Borea-Fenno,

In Audit. Maj. Die X Julii MDCCLXXXIX.

H. P. M. C.

Aboa Typis Frencckellianis.

Deposited at the
D. C. Office

Mobile Virginia

Copyright

1895

Patent Office

For the purpose of the Act of March 3, 1879

Proviso

ALFONSO GABRIEL

PORTMAN

The Board of Commissioners of the District of Columbia

has approved the same

for the District

of Columbia

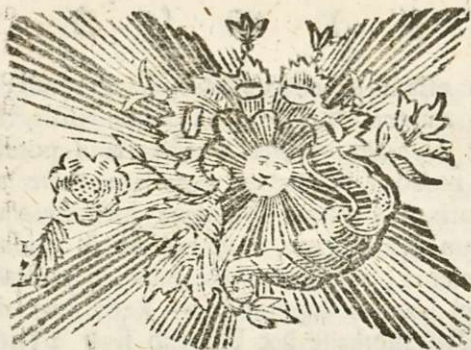
JOHANNES SEYMANN

of the District

of Columbia

has approved the same

for the District

§. IV.

Præterquam vero quod hæc cognitio felicitatis atque officiorum nostrorum, ad veræ constantisque virtutis studium gignendum, alendum, confirmandumque apta, non subsistere in generali quadam luce rationis, (a), nec etiam in generali pervasione de præstantia virtutis, debet, sed in cognitionem specialem, applicatam, intuitivam atque vivam transire, cum sensu quodam efficaci conjunctam, qui serium gignat

A 2

nat

(a) Nempe generalis cognitio, generalia axiomata, ægre ad usum quatenus talia, deducuntur. Necesse est ut res sistatur animo tanquam *præsens*, ut phantasiam quoque occupet. Non sufficit docuisse, *quid* facere oporteat, sed requiritur, ut simul ostendatur diligenter *quomodo* fieri queat, quibus adhibendis *adjumentis*, quibus remotis *obstaculis* opus sit, &c. Cognitio plane intuitiva evadat. Rationis lux propensiones quidem nostras dijudicat, regit, temperat, non autem facile excitat, existimulat, accendit.

nat propositum etiam ei conformiter se gerendi; adjungenda quoque ei erit *exercitatio* prudens atque diligens, sine qua consuetudo aut *Habitus* virtutis enasci haud potest. Complectitur hic non modo *facilitatem* quandam recte agendi, quæ efficit, ut virtutis exercitium libentius jucundiusque indies evadat, sed etiam *firmitatem, constantiam* & vires quasi adultiores, impedimenta, vitiorum illecebras, cupiditatum violentiam, libidinum fraudes superandi. — Rectissime docet vir eruditus: Die Bestandtheile der Tugend sind Neigung Gutes thun zu wollen, Geschicklichkeit es thun zu können, Fleiß diese geschicklichkeit zu den besten endzwecken mit Beharrlichkeit zu brauchen, Stärke das unternommene auch bey schwierigkeiten und gefahren durchzusetzen (b). Quæ omnes virtutis laudes, sine diuturnioris constantia exercitii existere haud facile possunt. Nemo non fatetur, ad virtutis naturam maxime pertinere ut *actuosa* sit, non languida, torpida, otiosa: quam illa quasi vitam suam sine perpetuæ cujusdam exercitationis diligentia neque demonstrare valet neque conservare. *Consuetudinem* nullam, nisi a frequenti actionum earundem repetitione, continuataque per longius tempus exercitatione gigni, nemo ignorat. Neque igitur ut virtutis habitus subito, sollicitaque in ejus via calcanda perseverantia neglecta nascatur, sperare licet (c). Attentione ad consiliorum factorumque nostrorum veram indelem opus est non segni, ignava, socordi, sed assidua, vigili, acri; cautione accurata, ne vitiorum fraudibus

---

(b) FERGUSONS Grundsätze der Moralphilosophie, p. 210.

(c) Præclare igitur PLUTARCHUS l. c. (T. II. p. 75, Ed. Reisk. T. VI. p. 220) observat, non celeriter adeo mutari hominem vitiosum in honestum, ὥς τὸν πρὸς καίμισον, εὐπρέπας γενέσθαι καίτμισον; & paullo post addit: Τὸ πρὸς εἶχεν καὶ τετάσθαι τὴν ἀσκησιν, ἀσθιμὴς καὶ δειλὴς ποιῆι τῶν πρὸς ἀρετὴν φερόντων πᾶσιχόθεν (ad sentiendum

bus mens decipiatur, errorum laqueis irretiatur, impedimentorum mole obruatur; industria, studio & labore, ne cesset homo, ne terreatur hostium ferocitate, molestiisve frangatur quæ virtutis viam tardius ingressis, initio maxime itineris, solent interdum obvenire acerbiores. Hæc feliciter conspirantia vinculoque stabiliore conjuncta, successum demum virtutis Habitui confirmando promittunt optatum & lætum, eoque certiorum quo *maturius*, toto nondum animo vitiorum vi penitus infecto & corrupto, hoc consilium suscipiatur ac urgeatur; maxime si disciplina quoque aliqua, (non dura illa, truculenta, servilis & inepta, sed prudens ac humana, accurata tamen & intenta), in auxilium fuerit adhibita, quæ exercendi diligentiam perpetuo quasi sustentet & urgeat.

§. V.

Apprime igitur etiam prodest, si *occasionēs* virtutis adjuvando studio confirmandoque faventes, non modo arripere diligenter iisque uti sciamus, sed etiam gignere, quantum fieri possit, & subministrare tironibus in hoc stadio currentibus, Magistri valeant: contra autem pericula virtuti nondum adultæ formidolosa, & illecebras peccandi potentiores, prudenter arcere, donec sensim vires firmitatem nactæ fuerint, iis resistendis vincendisque parem. Audacia & temeritas a vera Fortitudine multum differunt: tenendaque semper imbecillitas naturæ humanæ ante oculos, neque tenella adhuc virtutis planta tempestatibus vehementioribus præter necessitatem exponenda est; sed sensim aucta corroborataque, ut imbribus, frigori procellisque resistere queat, aperto tum demum aëri est per-

C 3

Et percipiendum ea quæ undecunque ad virtutem conducunt, attentio Et assidua exercitatio facit idoneos) T. II. p. 79, Ed. Reisk. T. VI p. 297.

permittenda. Mediam viam, ab utroque recedentem extremo, etiam hic persequendam esse, sapiens quisque facile videt. Ut igitur illorum merito culpamus timiditatem ac ignaviam, qui adeo sibi diffidunt, ut nullum adire discrimen audentes, in campum prodire viresque suas periclitari omnino detrectent; ita eorum non minus damnamus temeritatem, qui pericula ultro quærentes horum magnitudinem cum suis nunquam comparant viribus. Illi non modo verum virtutis pretium, ex forti quo vitiorum retundere impetus valet constantia maxime elucere, obliviscuntur; sed exercendæ etiam, adeoque corroborandæ atque firmandæ ejusdem rationem præstantissimam, quæ in pugnando & sæpius vincendo consistit, negligunt: improvisis periculis misere deinde haud raro succumbentes. Temerarii contra illi ac nimis audaces, tu pem se prædam ferocibus vasisque hostibus sæpe offerunt. Quis itaque v. g. non æque explodat stultam eorum securitatem, qui pravaram contagia sodalitatum non fugiunt, quam turpe fanaticorum quorundam consilium, qui continentiae suæ atque castitatis vel exercendæ vel probandæ causa ultro irritamenta cupiditatum intendunt? cujusmodi absurdam procacitatem merito, sed more suo, videt in *Roberto de Arbrissellis & Aldbelmo* PET. BAYLIUS (*Dict. Hist. & Crit. art. Fontevraud* not. H — M, & *François d'Assise*, not. C). Virtus, quemadmodum qui militiæ nomen dant tirones, & prudenter & diligenter, quasi educanda est. Fortitudinis suæ probandæ non desunt occasiones graves, licet proterve eas ipse non arceffas; ultro se offerent. Non enim monachalem mundi fugam, non ignavum otium spectat. Fastigium ad quod tendit, alte positum est; sine acri conatu, sine multo labore, ad illud eniti non licet.

§ VI.

Manet vero semper humana omnis virtus imperfecta; in perpetuo progressu cernitur, metam in hac vita plene non attingit. Obre-

Obrepat sæpe error, qui a vera nosmet via abducit; occasiones, situs atque conditio rerum, cupiditatum & seductionis vim nonnunquam vehementer augent. Unde nostrarum virtutum & gradus plures admittendi sunt, & securitas nimiaque fortitudinis roborisque sui confidentia sollicitè cavenda. Hinc etiam provenit, quod contra, prætimidis animum addendi labentesque erigendi facultas, in virtutis magistro magni existimari pretii merito solet. Minus prosper studii successus aliorum spem imminuit, sine qua vix optatum licet conficere cursum; aliis tædium & contraria consilia injicit: quo magis est contra hujusmodi pericula animus muniendus.

§. VII.

Ut autem in habitu quocunque gignendo nihil æque prodest, ac exemplorum præclarorum aptorumque conspectus, & imitandi conatus; ita in virtutis quoque studio & excitando & corroborando, nulla fere alia ratio potentior esse solet atque felicior. Exemplis egregiis ea inest vis, ut simul & excitent, atque contagio quali quodam animos corripiant, suoque igne spectantes incendunt, & viam imitandi plenius lucidiusque quam ulla præcepta, ullæ regulæ, ostendant. Imitandi & propensio & facultas homini naturalis, huic studio favent. Quamobrem summa Magistrorum in hoc versari cura debet, ut bonis exemplis tirores affluant, a pernicioforum familiaritate quantum fieri possit arceantur, atque contra corruptelam ab iis metuendam muniantur.

§. VIII.

Generalibus autem his observandis monitis, rem tamen haud confici, facile intelligitur. Superest, quo ad praxin feliciter transferantur, ut specialis præterea ratio, ad cujusque
ho-

hominis emendandi virtutisque habitu ornandi ingenium, mores, externamque etiam fortunam accommodata, studiose diligenterque ineatur: quæ itaque omnia exploranda primum, deinde consulenda, iisque omnis labor attemperandus est. Pro-
pensionum, virium, contrariorum habituum perquirendi recessus, causæ indagandæ: morbisque & constitutione ægroti percognitis, medicina demum constituenda est. Ac sicuti in agro spinis obstituto, nisi antequam semen spargitur, inimicæ frugibus radices evulsæ, solum ipsum emollitum, novæ vires, terræ pinguefactæ additæ fuerint, exigua est agricolæ spes lætæ uberisque metendæ messis; ita in hominum tractandis ingeniis eadem sibi prudentia, cura atque diligentia opus esse, virtutis Magistri meminerint oportet.

